शद्रुः, [2]शत्रुः । [3]शीयमानः ।

(1682) "शद्ऌ शातने" (VI-तुदादिः-1428. सक. अनि. पर.)

शादकः-दिका, शादकः-दिका-शातकः-तिका, शिशत्सकः-त्सिका, शाशदकः-दिका ; शीयमानः, इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकशीयतिवत् (1681) ज्ञेयानि । भौवादिकधात्वपेक्षया नास्य धातो रूपेषु भेदः । 'शदेः शितः' (1-3-60) इति तङ्विधानात् नापि शताऽस्तीति प्रयोजनं कल्पयितुं शक्यते, येन 'आच्छीनद्योर्नुम्' (7-1-80) इति नुम्विकल्पः प्रयोजयितुं शक्येत । ततश्च विफलत्वे सति यथाकथञ्चित् स्वरभेदः प्रयोजनत्वेन कल्प्यः इति प्राञ्चः । वस्तुतस्तु शपः-शप्रत्ययस्य च प्रसक्त्यभावात्—शन्निमित्तकः पित्स्वरोऽनुदात्तः, शनिमित्तकः प्रत्ययस्वरोऽपि लक्ष्याभावादेव दुर्लभ इति नैतदपि प्रयोजनं वक्तुं शक्यमित्यास्तां तावत् ।

(1683) "शप आक्रोशे" (I-भ्वादिः-1000. अक. अनि. उभ.)

'आक्रोशे शप्यते शप्येत्, शपते शपतीति च ।
उपालम्भे शपेर्वाक्यात्तङि स्यात् शपते पदम् ॥' (श्लो. 132) इति देवः ।
'आक्रोशो-विरुद्धानुध्यानम्' इति क्षीरस्वामी ।

शापकः-पिका, शापकः-पिका, शिशप्सकः-प्सिका, शाशपकः-पिका ;
शप्ता-त्री, शापयिता-त्री, शिशप्सिता-त्री, शाशपिता-त्री ;
शपन्-न्ती, शापयन्-न्ती, शिशप्सन्-न्ती ; — —
शप्स्यन्-न्ती-ती, शापयिष्यन्-न्ती-ती ; — —

---

1. 'दाधेट्सिशद्सदो रुः' (3-2-159) इति रुप्रत्ययः ताच्छीलिकः ।

2. शातयतीति शत्रुः = अरिः । णिजन्तात् गतिभिन्नार्थे तकारान्तात् धातोः 'रुशदिभ्यां त्रुन्' (द. उ. 1-159) इति त्रुन्प्रत्ययः ; बाहुलकात् णेर्लोपः, वृद्ध्यभावश्च । प्रत्ययलक्षणेन णिजाश्रिता वृद्धिः ; इत्यादिकमूह्यम् ।

3. 'शदेः शितः' (1-3-60) इति आत्मनेपदम् । शिद्भावी यः शदिधातुः स तङं लभते इति निष्कृष्टोऽर्थः । विस्तरस्तु न्यासपदमञ्जर्योर्द्रष्टव्यः । 'पाघ्राध्मास्थाम्नादाण्दृश्यर्तिशद्सदां पिबजिघ्रधमतिष्ठमनयच्छपश्यर्च्छधौशीयसीदाः' (7-3-78) इति शिति प्रत्यये परे प्रकृतेः 'शीय' इति सर्वादेशः । एवञ्चास्य धातोः शता नेति अवधेयम् ।